

Inhoud

Woord vooraf **7**

Dagboek **9**

Bijzondere gedenkdagen **407**

Auteurs en thema's **413**

Tekstregister **414**

Over de auteurs **423**

Woord vooraf

Het is met vreugde en dankbaarheid dat ik dit dagboek van een kort voorwoord mag voorzien. *Hebt elkander hartelijk lief* is de opvolger van *Dient elkander door de liefde*, dat acht maal werd herdrukt. Het feit dat een dagboek toegespitst op de wereld van (pas)gehuwden zo duidelijk in een behoefte voorziet, stimuleerde tot een nieuwe opzet en dito uitgave. Weer is gezocht naar aansprekende en herkenbare thema's. De vragen, opmerkingen en/of opdrachten aan het slot van de pagina willen aanzetten tot gesprek en persoonlijke doordenking. Wij zijn ervan overtuigd dat ook dit praktische boek zijn weg zal vinden. De auteurs willen niet anders dan graven in en luisteren naar de Schrift en de aloude boodschap vertalen naar het hier en nu, naar het huwelijks- en gezinsleven met zijn vele bedreigingen, uitdagingen en vragen. Het is onze vurige wens en bede dat de HEERE, Die het huwelijk heeft ingesteld en mensen daartoe roept en samenvoegt, Zijn rijke zegen zal geven in het gebruik van dit dagboek. Dat het julie, als lezers, rijk maakt door het geloof in Jezus Christus.

J. Belder, eindredacteur

***Want gij zult eten de arbeid van uw handen;
welgelukzalig zult gij zijn, en het zal u welgaan.***

Psalm 128:2

BELOFTE

PSALM 128 IS een machtig beloftewoord om een nieuw jaar mee te beginnen. Voor zover jullie 'in de kerk trouwden', herinner je je wellicht deze woorden. Ze vormen het slot van het huwelijksformulier. Vandaag echter doen deze psalmwoorden misschien wel pijn. Vooral wanneer je werkloos of arbeidsongeschikt bent. Wanneer je geen kinderen hebt, of een leven vol van tegenslagen. Ook in het leven van Asaf en Job en van Eli en Samuël scheen deze psalm niet altijd te kloppen. Wat doe je in zulke perioden? De Bijbel voorgoed sluiten? De banden met God verbreken? Of in het beste geval concluderen dat Psalm 128 de plank mislaat? Dat het gewoon niet waar is?

Moeten we niet beginnen met de vraag te stellen wat 'de HEERE vrezén' (vs. 1) inhoudt? Staat dat niet gelijk aan gelukkig worden? Maar dan nog ... de psalmist is zo stellig! Luther heeft gelijk als hij erop wijst welk een zegen het is een goede partner te hebben. Begint het vruchtbare huwelijksleven niet daar waar hartelijke liefde en toewijding ons aan elkaar én aan de HEERE verbinden? Zelfs al zou de kinderzegen wegblijven.

Psalm 128 spreekt van een rijke zegen, maar dé zegen gaat er niet in op. Dé zegen is om bij alle teleurstelling en tegenslag met Asaf te kunnen zeggen: HEERE, U bent mijn Rots, mijn Deel, mijn eeuwig Goed.

Wat hangt ons dit jaar boven het hoofd? Boven het hoofd van iedere gelovige hangen de zegenende handen van Christus. Aan Hem genoeg hebben, vurig verlangen Hem te behagen en onderworpen zijn aan Zijn wil, dat is dé zegen. Zegen tot in eeuwigheid!

Zien jullie verband(en) met de vorige psalm?

Lezen Nehemia 4:1-16

... want het hart van het volk was om te werken.

Nehemia 4:6 slot

ARBEIDSVREUGDE

MISSCHIEN MOETEN JULLIE vandaag weer volop aan de slag. Hoe ga je dan? Zuchtend en klagend? Of hebben we er zin in? Niet ieder werk is even aantrekkelijk. En de ene werkplek is de andere niet. De zonde is vaak een geweldige dissonant in ons werk. Soms lijkt er altijd wel iets of iemand te zijn die een spaak in ons wiel moet steken.

Je kunt een onderscheid maken tussen hoofd- en handenarbeid. Maar waar blijft dan ons hart? Arbeid zonder hart is als een vliegtuig zonder motor.

De Joden die ijverig bouwden aan het herstel van Jeruzalems muren, worden ons vandaag ten voorbeeld gesteld. Hun hart was als het ware de motor die hun handen dreef. Gemakkelijk hadden ze het niet. Vijandschap, bespottend en tegenwerking waren meer dan eens hun deel. En toch gingen ze door. Hoe is het mogelijk? Omdat de liefde tot God en Zijn instellingen hen dreef.

Zo wil de Heilige Geest óns vandaag ook toerusten. Als je vervuld bent met Gods liefde zul je getrouw en nauwgezet je werk doen. Je loopt er de kantjes niet af en vliegt evenmin bij het minste of geringste de barricaden op. De Catechismus maakt een vergelijking met de engelen in de hemel. Is dat geen getuigend en dienend leven?! Nee, dan hoeven we niet allemaal dominee te worden. Hoe minachtend er ook over bepaalde beroepen gesproken wordt, het huwelijksformulier tilt het 'geringste' naar het hoogste plan, door te spreken van een goddelijk beroep. Als we met Jezus leven, gaan we de dingen steeds meer met ons hart doen. In huis en daarbuiten, 's zondags en in de week. Dat bewaart ons er ook voor dat we in de wurggreep van geld en goed komen, of ons huishouden laten versloffen.

Leg jezelf de vraag voor waar jij je hart op hebt gezet.

Lees ook zondag 49 van de Catechismus nog eens voor jezelf.

... en hij zal niet meer dienen.

Numeri 8:25 slot

UITGEDIEND

MOGELIJK HEB JIJ de meditatie van gisteren met gemengde gevoelens gelezen. Het is waar dat de feestdagen voorbij zijn en het werk weer roept. Dat geldt echter niet voor iedereen. Er zijn immers mensen die aan de kant staan of zich aan de kant gezet voelen. De één door ontslag. De ander omdat tot nu toe iedere sollicitatie op niets uitliep. Een volgende omdat betaald werk onmogelijk is door gezondheidsproblemen. Het maakt groot verschil op welke leeftijd en hóe je de actieve dienst verlaat.

Het bijbelgedeelte voor vandaag vertelt ons ook over mensen die aan de kant waren komen te staan. Ze gingen als het ware op vijftigjarige leeftijd met 'functioneel leeftijdsontslag'. Het waren Leviëten, die hun ambt in Gods heiligdom moesten neerleggen. In het beste geval waren ze aan precies vijftientwintig dienstjaren gekomen. Evenals tegenwoordig in het leger waren in die tijd alleen de beste mensen geschikt voor deze dienst. En zodra de eerste tekenen van ouderdom zich aandienen, was het afgelopen voor hen.

Men zal hier niet snel kritiek op durven uitoefenen. En toch ... ik ken ook de pijn en teleurstelling van het wel willen werken, maar het niet kunnen. In een dergelijke situatie zijn er vaak vragen te over. Maar verval niet in navelstaren en zelfmedelijden.

Misschien gaan jullie een moeilijk pad. Laat het dan niet een eenzaam pad zijn. Elkaar helpen en bijstaan, geldt misschien wel het allermeest voor de moeilijkste dagen en nachten. Breng je vragen en noden samen bij de HEERE en weet dat Hij juist werk heeft voor mensen die zichzelf moesten afkeuren. Is dat niet de paradox van het Evangelie?! In Zijn Koninkrijk hoeft niemand aan de kant te blijven staan.

*Wat kun je betekenen voor mensen die het gevoel hebben aan de kant te staan?
Wat is belangrijk in zulke omstandigheden?*

Lezen 1 Koningen 18:30-19:4

... en liet zijn jongen aldaar.

1 Koningen 19:3 slot

ONTSLAGEN!

ONTSLAG SCOORT HOOG op de lijst van emotioneel diep ingrijpende ervaringen in een mensenleven. Hoewel het voorziet in meer tijd voor onszelf, bevredigt het niet. Kennelijk heeft dit te maken met het feit dat het ons zelfvertrouwen en onze identiteit een lelijke knauw kan geven. Er kunnen vragen bovenkomen als: wie ben ik eigenlijk nog nadat ik aan de kant ben gezet als verkoper, hypotheekdeskundige of zorgmanager?

Iets dergelijks overkomt ook Elia's knecht. De depressie van zijn baas resulteert voor hem in ontslag. Dit in tegenstelling tot Elisa's knecht Gehazi, die zijn congé vermoedelijk aan zichzelf te danken had. Belandt de economie in een depressie dan heeft dat gevolgen voor vele werknemers. Bedrijven krimpen of verdwijnen. De werkgelegenheid komt in gevaar. Er vallen ontslagen. Dat komt vooral hard aan wanneer je een toegewijd medewerker was, kostwinner bent en er bovendien een hoog arbeidsethos op na houdt. In dat geval worden we al snel ingehaald door gevoelens van schaamte en verwijten die we onszelf en ook anderen maken. Er is weinig voor nodig of we worden boos, verdrietig, rancuneus richting onze (ex-)werkgever, regering, samenleving en God. Maar met verwijten schieten we natuurlijk niets op, nog afgezien van de vraag of ze terecht zijn. Het is belangrijk om de ontstane situatie te accepteren, jezelf nieuwe doelen te stellen en je in te spannen nieuw werk te vinden. Laten we ook een dergelijke beproeving onderwerp van ons gebed maken. Ook deze nood wil Jezus uit onze mond horen. En wanneer jullie de misère van ontslag zelf niet kennen, vergeet dan anderen die het wel aan den lijve ondervonden niet.

*Krijg je steun of geef je anderen steun in geval ontslag zich voordeed of -doet?
Wat zijn je ervaringen daarin?*

...en Martha diende ...*Johannes 12:2 midden***‘ZONDER BEROEP’**

JE KUNT ALS vrouw je handen vol hebben aan het huishouden. Het kan ook zijn dat je gezondheid niet toelaat dat je, naast je huishoudelijk werk, ook nog eens buitenshuis bezig bent. Misschien hebben jullie het financieel ook niet nodig dat je als vrouw betaald werk verricht en investeer je je energie in hobby's of vrijwilligerswerk. Wanneer dat het geval is, kun je zo nu en dan onplezierig geconfronteerd worden met het denken van onze maatschappij in eurotekens. Onbetaald werk telt daarin niet, je bent 'zonder beroep'. Om een minderwaardigheidscomplex van te krijgen.

Gelukkig hanteert God andere maatstaven. Veelzeggend zijn de woorden van onze dagtekst waarin alle nadruk valt op één woordje: dienen. 'Martha diende'.

In gedachten zien we haar bezig in haar eigen huishouden. Ze 'dient' binnenshuis en ervaart dat niet als iets 'beneden haar stand'. Dienen zit Martha in het bloed. Maar dáár liggen voor haar ook de valkuilen.

Martha wordt ons vandaag ten voorbeeld gesteld. Heersen gaat een mens ook beter af dan dienen. Maar 'Martha diende'. Daarin is ze een echte volgeling van de Heere Jezus. Hoe heeft Hij niet gediend! Tot in de dood aan het kruis. Hij heeft Zich letterlijk doodgewerkt in onvoorwaardelijke zondaarsliefde. Soms zijn het ogenschijnlijk heel eenvoudige dingen die voor de ander juist veel betekenen. Zoek het ook niet te ver bij je uit de buurt. Begint dienen niet allereerst in ons huwelijk, in ons eigen huis? We hebben er een plechtige belofte over afgelegd op de huwelijksdag. Onder ede zelfs. En is dit niet het geheim ervan: wat gedaan is uit liefde tot Jezus, dát zal bestaan?! Nu ik dit weet, kan ik er zelfs om lachen als 'men' geen raad weet met mijn dienen en mij ziet als iemand zonder beroep.

Waar begint volgens jullie het dienen?

Wat is moeilijker: heersen of dienen?

Lezen Prediker 2:24-3:8

Er is een tijd om ...

Prediker 3:2a

LEVEN WIJ RITMISCH?

HET BIJBELGEDEELTE VOOR deze dag zit boordevol dynamiek. Tweemaal veertien tegenstellingen passeren de revue. Achtentwintig verschillende doorkijkjes in het leven dat aan wisselingen onderhevig is. Niet elke afwisseling is ons echter aangenaam. Wie zit te wachten op een tijd van kermen, van haten of oorlog? De algemene regel in dit bijbelgedeelte luidt: er is voor alles een tijd. Zo kun je en hoef je (gelukkig!) niet altijd te werken. Maar je kunt ook niet altijd luieren. Op inspanning moet óntspanning volgen. Deze orde van God kunnen we niet zomaar naast ons neerleggen. De prijs die je daarvoor moet betalen, kan gevaarlijk hoog uitvallen.

Dat er 'voor alles een tijd' is betekent ook dat je niet iedere avond 'uithuizig' mag zijn. Je kunt en hoeft niet overal aan mee te doen. Onze partner en ons gezin hebben eveneens recht op onze aanwezigheid. Op het thema 'er is een tijd om ...' kan ruimschoots gevarieerd worden. Je zou vers 1 ook zo kunnen lezen dat er 'voor elke aangelegenheid een tijd is'. Je kunt niet voortdurend het liefdespel bedrijven, maar het is ook niet goed wanneer het er steeds bij inschiet. Evenzo is leven voor je werk net zo verkeerd als helemaal opgaan in je hobby's.

Goed omgaan met tijd vraagt soms de nodige aanpassing, creativiteit en zelfdiscipline, zo niet zelfverloochening. In het huwelijk houden we daarom zoveel mogelijk rekening met elkaar. Misschien is de één een avondmens en de ander een ochtendmens. De een hecht sterk aan een uitgebreid sociaal netwerk, de ander preferereert veel meer de rust. Je merkt wel dat Prediker ons heel wat stof tot bezinning en gesprek aanreikt. Leg zijn boodschap niet naast je neer. Het gaat uiteindelijk om Gods heilzame orde.

Hoe kun je naar aanleiding van wat Prediker ons aanreikt elkaar helpen om zo ritmisch mogelijk te leven?

**... dat ieder mens eet en drinkt,
en het goede geniet van al zijn arbeid ...**

Prediker 3:13 midden

GENIET VAN HET LEVEN

PREDIKER MAAKT IN dit bijbelgedeelte een uiterst cynische indruk. Zijn kijk op de dingen lijkt zeer pessimistisch. Lijkt. We weten dat het hoofdthema van zijn betoog is ‘ijdelheid der ijdelheden’. Globaal gezegd betekent dit dat buiten Christus ons leven valt onder het strenge oordeel van ijdelheid, dat is nietswaardigheid. Daarmee wordt echter niet het aardse leven met één veeg van tafel geveegd. Luther zag het gevaar van die interpretatie, gezien zijn waarschuwing dat een misverstaan van Predikers boodschap de kloosters veel nieuwe aanwas zou opleveren. Néé, Prediker is geen voorstander van een leven waarin ieder genot taboe is. Blijdschap, vreugde en genieten zijn positieve thema’s in de Bijbel. Daar ligt ook de toetssteen. Veel van de schijnbaar mooie dingen in het leven zullen kitsch blijken te zijn. Denk aan de ‘vermaakindustrie’! Volgens Luther kunnen we alleen in de vreze Gods op de juiste wijze met Zijn gaven omgaan. Wie overeenkomstig Gods bedoelingen geniet, eert tegelijk de Gever van die gaven. En we zijn dubbel gezegend wanneer we met en van elkaar kunnen genieten. Genieters zijn tevreden mensen. Wanneer je echt geniet, zul je ook niet met jaloerse blikken kijken naar anderen die misschien nog meer hebben dan jij. Genieten, maar ook tevreden zijn, zijn aspecten van de ‘vreze des HEEREN’; het sleutelwoord bij Prediker. Laten we niet doorschieten naar de ene, en ook niet naar de andere kant. Genieten is een gave van God en dus tot Zijn eer, maar doe het dan ook op Zijn goede wijze.

Prediker wekt een sombere indruk, en toch werd juist deze boekrol gelezen op één van Israëls grote feesten, het Loofhuttenfeest. Waarom zou dat zijn?

Lezen Psalm 92

**Zes dagen zult gij arbeiden (...).
Maar de zevende (...) zult gij geen werk doen ...**

Exodus 20:9, 10a

FEESTDAG

OVER DE RUSTDAG kun je geweldige theologische bomen opzetten, maar als we niet oppassen worden we in wettische ijver verteerd. Gaat het om de zaterdag of zondag, en wat mag wel en wat niet? Over al deze dingen kunnen we discussiëren, op het gevaar af dat we de ware rust mislopen en de Heere van de sabbat niet ontmoeten. Zonder Hem is er van bevrijding uit het diensthuis geen sprake. Samen met Hem beleven en genieten we daarentegen iedere dag als een sabbat van rust en gemeenschap. Als Hij ons leven is, zijn we ook niet verlegen met de rustdag. Dan hebben we, om het zo te zeggen, echt 'onze' dag. De rustdag is dan geen dag die we niet door weten te komen, maar een vier- en feestdag. Dan danken en loven we de HEERE ervoor dat het leven van alledag onderbroken wordt door die ene dag, die ons plaatst in een goddelijk levensritme. We ademen weer op. We bewegen ons op de adem van de Geest Die het verzoeningswerk voor ons centraal stelt. Want dat is precies waar we het van hebben moeten. Dan zijn we bevrijde mensen die ontslagen zijn van zorg. Dan roemen we Hem Die ons blijdschap geeft. Hoewel de rustdag ook is gegeven met het oog op onze lichamelijke rust, is ze niet een dag van passiviteit. Op deze dag horen we juist graag wat de Heere van de sabbat ons te zeggen heeft. Het gebod heeft tot slot ook nog een sociale dimensie. Kijk het maar na in uw Bijbel en Catechismus; er is op de rustdag veel om samen te delen. Als het goed is gaan we er na deze dag niet alleen útgerust, maar ook tóegerust weer tegenaan.

*Beheerst de rustdag bij jullie ook werkelijk de andere wekdagen?
Welke positieve handreiking geeft de uitleg van het sabbatsgebod in de
Catechismus?*

Het is niet goed, dat de mens alleen zij...*Genesis 2:18 midden***WERKEN AAN JE RELATIE**

ALLEEN ZIJN, ALLEEN blijven, alleen óverblijven ... voor velen is dit een schrikbeeld. Sommige gehuwden denken met heimwee terug aan de tijd dat ze alleen waren. Dat is een teken dat er iets hapert in hun relatie. God heeft ons bestemd om samen te zijn. In gemeenschap met de ander bloeit het volle, rijke leven op. Vereenzaming in het huwelijk is vaak het gevolg van slechte communicatie en opgaan in onszelf. Het gaat doorgaans ongemerkt. Een belangrijke oorzaak is dat we 'de tijd niet meer nemen' voor elkaar. De communicatie verzakelijkt en we gaan elkaars hart niet meer binnen. Het is triest als je alleen of samen verhongert, opdroogt en verkommert. Wanneer je dit opmerkt, is het de hoogste tijd een pas op je plaats te maken en niet toe te staan dat de situatie verder verziekt. Want het kan veranderen! Wat een zegen is het te kunnen zeggen: 'Jij bevrijdde mij uit die verstikkende greep van vereenzaming. Je trok mij uit die donkere hoek, zette de deur naar het échte leven weer voor me open ...' Dat gebeurt waar twee individuen samensmelten tot één 'wij': zij en ik, hij en ik, wij sámen.

Er is weinig voor nodig om te vereenzamen. Maar daar staat tegenover dat die ene kus, die ene blik heel veel betekenen. Het zijn vaak 'de kleine dingen die het doen'. We omstrengelen elkaar. Hart en ziel smelten samen. We hebben – weer – behagen in elkaar. Een wereld van geluk en vrede bloeit open. Dank God er hartelijk voor en leg je geluk biddend in Zijn handen.

Herken je de gevaren van 'ver-éénzaming' binnen het huwelijk? Snijden jullie die bedreiging de pas af? Hoe?

Lezen 2 Samuël 12:13-25

Daarna troostte David zijn vrouw Bathséba ...

2 Samuël 12:24a

WAAROM ...?

REKEN MAAR DAT zich onder de lezers van dit dagboek mensen bevinden die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt. Misschien zijn jullie het wel. Er was vreugde over nieuw leven dat verwacht werd. Een kindje was op komst. Misschien is het ook gekomen en levend ter wereld gebracht, maar toen gebeurde dat vreselijke: het stierf. Davids leven bevatte schuld, grote schuld. Maar is het kindje daar nu de dupe van geworden? Davids schuld werd beleden schuld, en er was weer contact met de hemel. Niettemin stierf het jongetje. Maar David bleef niet ongetroost zitten navelstaren. De HEERE vertroostte hem en hij op zijn beurt troostte zijn vrouw.

Het is zo menselijk om op zoek te gaan naar oorzaken. Waarom moest dit vreselijke gebeuren? In onze ontkerstende samenleving lijkt behalve de oorzaak ook altijd een schuldige boven water te moeten komen. Het gevaar is levensgroot dat in al dat rusteloze zoeken naar een schuldige er ook nog eens verwijdering ontstaat tussen man en vrouw. Wat komt er dan terecht van de troost die we zo nodig hebben? Het kan ook zo zijn dat we proberen ons over het diepe verdriet heen te zetten door er maar niet te veel over te praten. We storten ons – misschien geldt dit vooral voor de man – nog fanatieker dan ooit op ons werk. Maar wat gebeurt er dan met de vrouw? Er dreigt nog een gevaar. Dat is het gevaar van het boos worden op God en Hem verwijten maken. Uit protest, boosheid en frustratie niet meer naar de kerk gaan en bijbellezen en bidden verwaarlozen. Op die manier sluit je je echter af voor de troost. Neem wat dat laatste betreft een voorbeeld aan David.

Wat is belangrijk (ook voor je huwelijk) in omstandigheden als hierboven geschetst?